

[ศรัญญูทิศา , รัตนา หน้า 114-129]

การศึกษาความหมายเชิงคุณค่าและพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน โครงการรางวัลทีวีสีขาว*

The study of valuable concepts and the decision criteria development
in the white TV award project

ศรัญญูทิศา ชนะชัยภูวพัฒน์** คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

รัตนา ทิมเมือง *** คณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

Sarunthita Chanachaiphuwapat. Faculty of Communication Arts. Huachiew Chalermprakiet University

Rattana Timmuang. Faculty of Communication Arts. Huachiew Chalermprakiet University

Email : Sarunthita@gmail.com, Rattanatmm@gmail.com

Received: 1 April 2019 ; Revised: 11 April 2019; Accepted: 12 April 2019

บทคัดย่อ

การศึกษาความหมายเชิงคุณค่าและพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน โครงการรางวัลทีวีสีขาว ซึ่งเป็นโครงการพิจารณาตัดสินรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ที่จัดขึ้นเป็นครั้งแรกโดยมูลนิธิงาน รั้งสิกุล มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อศึกษาความหมายเชิงคุณค่าของคำว่า “รางวัลทีวีสีขาว” 2) พัฒนาเกณฑ์กลางในการพิจารณาตัดสินรางวัลทีวีสีขาว โดยใช้กระบวนการวิจัยเชิงคุณภาพ เก็บข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) และการสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) โดยเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของวงการโทรทัศน์ วงการสื่อสารมวลชน หรือผู้ที่เคยเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ต่างๆ นักวิชาชีพ นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ผู้รับสาร เป็นต้น

ผลการศึกษาพบว่า นิยามของ “รางวัลทีวีสีขาว” คือ รางวัลแห่งเกียรติยศและความภาคภูมิใจของสื่อมวลชนวงการโทรทัศน์ไทย อันเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เที่ยงตรง เป็นการส่งเสริม สนับสนุนผู้ประกอบการวิชาชีพด้านกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลให้พัฒนารายการที่มีเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์ จรรโลงสังคม ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม ชี้นำสังคมในทิศทางที่ดีงามและพัฒนาสังคมไทยไปสู่ความก้าวหน้า ส่วนปรัชญาของ “รางวัลทีวีสีขาว” คือ รางวัลคุณภาพที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับคนโทรทัศน์พัฒนาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์จรรโลงสังคมภายใต้กรอบมาตรฐานจรรยาวิชาชีพ ส่วนมูลค่าของรางวัลทีวีสีขาว เป็นเพียง “สิ่งสมมติ”

* งานวิจัยนี้ได้รับทุนสนับสนุนจากมูลนิธิงาน รั้งสิกุล ประจำปี 2561

** ศรัญญูทิศา ชนะชัยภูวพัฒน์ (ผศ.ดร.) : รองคณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

*** รัตนา ทิมเมือง (ผศ.) : คณบดีคณะนิเทศศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

เพื่อเป็นการตอบแทนผลผลิตรายการที่ดีหรือเป็นขวัญกำลังใจที่มอบให้แก่ผู้ผลิตรายการที่มีคุณภาพดี มูลค่าของรางวัลจึงไม่ได้สะท้อนคุณค่าที่ดีของรายการ มูลค่าจึงไม่ได้มีความสำคัญเท่ากับคุณภาพที่ดีและความสร้างสรรค์ของรายการ

ส่วนผลการพัฒนาเกณฑ์กลางในการตัดสิน ประกอบด้วย 1) คุณภาพของเนื้อหา 2) รูปแบบการนำเสนอ 3) ศักยภาพความเป็นมืออาชีพที่ต้องมีควบคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม 4) การใช้หลักวิจารณ์ญาณที่เป็นกลาง เปรียบเทียบเพื่อตัดสินรายการที่อยู่ในมาตรฐานใกล้เคียงกัน นอกจากนั้นยังสรุปได้ว่า คณะกรรมการคัดเลือกและคณะกรรมการตัดสินมีความสำคัญ โดยคณะกรรมการคัดเลือกทำหน้าที่กลั่นกรองพิจารณาผลงานในรอบแรกเพื่อให้คณะกรรมการตัดสินพิจารณาตัดสินผลงานในรอบสุดท้าย ส่วนการสรรหาและกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการทั้งสองชุดจึงมีความสำคัญมากโดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ วิทยุศรัทธา มีภาพลักษณ์ของความเป็นธรรมและเที่ยงตรง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้แก่ภาพรวมของโครงการ

คำสำคัญ : รางวัลทีวีสีขาว โทรทัศน์ระบบดิจิทัล ความหมายเชิงคุณค่า เกณฑ์การพิจารณาตัดสิน

Abstract

The study of valuable concepts and decisions criteria development in the white TV award project which is the project for distributing the best digital TV program award. This project was the first created by Chamnong Rungsikul Foundation. This study have 2 objectives 1. To study valuable meaning of "The White TV Award" 2. To develop unbiased criterion for making decisions by qualitative research process which consists of In-Depth interviews, Group interviews with purposive sampling such as television professionals, communication arts professional, Ex-television award committee, academic journalists etc.

The study found that the conceptual of "The White Award" is awards of honor and pride of television mass media. Moreover, it is a symbol of clean, fair, and honest which support the digital TV entrepreneurs for developing the creative content, promote morality, induce social community to the good direction and develop Thai society to progress. In term of philosophy of "The White Award" is the quality award which inspired people in the TV industry to create the creative content under professional ethics framework. While the valuable of the White Award is called "The Hypothetical thing" which returned or morale and encouragement to the good TV program. The valuable of award is not reflected the good valuable program. The valuable is not gave priority to the good quality and the program criterion.

And the results of unbiased criterion development consists of 1. quality of content 2. presentation format 3. professional potential concurrently with ethics 4. the use of unbiased judgment for decisions making the program which have the resemble standard. This study concluded that selection committee is more important than judge committee in term of rights of moderation in the first round. Then the recruitment and proportion of both of committee are gave precedence. They must be the professional, good image of justice, and honesty to building confidence for the project.

Keywords : White TV Award, Digital television, Valuable as Meaning, Criteria for judging

บทนำ

ปัจจุบัน กิจกรรมกระจายเสียงและกิจการโทรทัศน์ประเทศไทยก้าวเข้าสู่การเปลี่ยนผ่านจากระบบอนาล็อกไปสู่ระบบดิจิทัล ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงแบบก้าวกระโดด กล่าวคือ จำนวนช่องรายการโทรทัศน์ภาคพื้นดินหรือฟรีทีวีมีจำนวนเพิ่มมากขึ้น ทำให้จำนวนบุคลากรด้านการผลิตรายการโทรทัศน์มีมากขึ้นด้วย แต่เนื้อหารายการยังต้องอยู่บนมาตรฐานและคุณภาพ มีความหลากหลายเชิงเนื้อหา สะท้อนความคิดสร้างสรรค์ในรูปแบบใหม่ มุ่งประโยชน์ต่อผู้ชมเป็นสำคัญ (ประคุณ รุ่งธนวิชัย, 2560 : 199-200) โดยการเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคโทรทัศน์ดิจิทัลของประเทศไทยก่อให้เกิดผลกระทบหลายภาคส่วน ทั้งผู้ผลิตรายการ ผู้ประกอบการ ผู้บริโภคและประชาชน รวมทั้งผลกระทบในวงกว้าง ทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ถือเป็นยุคการปฏิรูปสื่อที่สำคัญอีกครั้งหนึ่ง ดังนั้น การออกหลักเกณฑ์เพื่อการจัดสรรความถี่ให้กับรายการโทรทัศน์จำนวน 48 ช่อง กสทช. ต้องบริหารความถี่และกำหนดหลักเกณฑ์ที่เป็นธรรม แนวปฏิบัติที่มีมาตรฐานทางจริยธรรม (ศิริวรรณ มนอัษฎะมตฺ และคณะ, 2560 : 1-2)

สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ (กสทช.) ในฐานะองค์กรกำกับดูแล ได้ตระหนักและให้ความสำคัญกับการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัล รวมทั้งการผลิตเนื้อหารายการ ตลอดจนมาตรฐานการทางจริยธรรมของผู้ประกอบกิจการ จึงส่งเสริมและสนับสนุนให้พัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ด้วยการผลิตรายการโทรทัศน์เพื่อให้ผู้ชมได้รับสาระและประโยชน์จากรายการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลอย่างแท้จริง จึงคัดเลือกให้มูลนิธิज्ञาน รัชสิกุล ดำเนินโครงการรางวัลทีวีสีขาว โดยรับทุนสนับสนุนจากกองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมเพื่อประโยชน์สาธารณะ (กทปส.)

มูลนิธิज्ञาน รัชสิกุล เป็นองค์กรเพื่อสังคม ส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมด้านสื่อสารมวลชน ศิลปวัฒนธรรม และด้านวิทยุและโทรทัศน์ไทย ก่อตั้งเมื่อวันที่ 1 กันยายน 2541 เพื่อเป็นการระลึกถึงอาจารย์ज्ञาน รัชสิกุล ผู้เป็นปูชนียบุคคลของวงการโทรทัศน์ไทย ปัจจุบันมีนายพยงค์ คุชาลัย เป็นประธานมูลนิธิ และนายนคร วีระประวัติ รองประธานมูลนิธิ ผู้บริหารมูลนิธิज्ञาน รัชสิกุล จึงมีแนวคิดให้จัด “โครงการรางวัลทีวีสีขาว” ซึ่งเป็นโครงการพิจารณาตัดสินรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัล เปิดโอกาสให้ผู้ผลิตรายการของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลทุกสถานีส่งผลงานเข้ามาร่วมประกวด โดยจะพิจารณาผลงานที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัล 26 ช่อง (สถานีโทรทัศน์ดิจิทัลบริการธุรกิจ 22 แห่ง และสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลบริการสาธารณะ 4 แห่ง) ที่ได้รับใบอนุญาตจาก กสทช. โดยรายการต้องมีเนื้อหาสาระเหมาะสม มีคุณภาพ เป็นประโยชน์ต่อผู้ชมทุกเพศทุกวัย แสดงถึงความรับผิดชอบต่อสังคมเป็นสำคัญ ทั้งนี้ มุ่งหวังให้เกิดการผลิตเนื้อหาสาระของรายการในโทรทัศน์ระบบดิจิทัลมีคุณภาพ และมีแนวทางการประกอบกิจการโทรทัศน์ที่ยึดหลักจรรยาวิชาชีพ รับผิดชอบต่อสังคม เกิดประโยชน์ต่อสาธารณชนเป็นสำคัญ ซึ่งรายการที่ส่งประกวดต้องมีคุณสมบัติ ดังนี้

1) เป็นผลงานที่ออกอากาศทางสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลที่ได้รับใบอนุญาตจาก สำนักงานคณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม (กสทช.) ซึ่งออกอากาศระหว่างวันที่ 1 พฤศจิกายน พ.ศ.2560 ถึงวันที่ 15 ตุลาคม พ.ศ. 2561

2) เป็นรายการที่ไม่ลอกเลียนแบบ และไม่นำผลงานที่มีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาแก้ไขดัดแปลง

3) เป็นรายการที่ผู้ผลิตรายการของสถานีโทรทัศน์ดิจิทัลส่งเข้าประกวดเอง หรือจากการเสนอของคณะกรรมการโครงการรางวัลทีวีสีขาว หรือจากการเสนอของสำนักผังและเนื้อหารายการฯ สำนักงาน กสทช.

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ประเภทของผลงานและรางวัลแบ่งเป็น “ประเภทรายการ” และ “ประเภทบุคคล” ดังแสดงในตาราง

ตารางแสดง ผลงานและรางวัลประเภทรายการดีเด่นและประเภทบุคคลดีเด่น

ประเภทรายการดีเด่น	ประเภทบุคคลดีเด่น
1. รายการข่าวดีเด่น	1. ผู้ดำเนินรายการข่าวดีเด่น
2. รายการสารคดีดีเด่น	2. ทีมรายงานข่าวดีเด่น
3. รายการกีฬาสร้างสรรค์ดีเด่น	3. พิธีกรดีเด่น
4. รายการสำหรับเด็กดีเด่น	4. ผู้เขียนบทละครโทรทัศน์ดีเด่น
5. รายการส่งเสริมศิลปวัฒนธรรมดีเด่น	5. ผู้กำกับการแสดงดีเด่น
6. รายการปกิณกะดีเด่น	6. นักแสดงสมทบหญิงดีเด่น
7. รายการส่งเสริมการศึกษาหรือเทคโนโลยีดีเด่น	7. นักแสดงสมทบชายดีเด่น
8. รายการละครสร้างสรรค์ดีเด่น	8. นักแสดงนำหญิงดีเด่น
9. รายการละครดีเด่น	9. นักแสดงนำชายดีเด่น

ส่วนคณะกรรมการประกอบด้วย คณะกรรมการคัดเลือก และคณะกรรมการตัดสิน คณะละ 9 คน โดยพิจารณาจากสัดส่วนของผู้ทรงคุณวุฒิในวงการโทรทัศน์ วงการสื่อสารมวลชน หรือผู้ที่เคยเป็นคณะกรรมการตัดสิน มีเกณฑ์การพิจารณา ดังตาราง

ตารางแสดง เกณฑ์การเสนอรายชื่อพิจารณาคณะกรรมการทั้ง 2 ชุด

คณะกรรมการ	เกณฑ์การพิจารณาเสนอรายชื่อและคัดเลือก
คณะกรรมการคัดเลือก	-นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน ด้านโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง -ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อมวลชน ด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ด้านภาพยนตร์ ด้านการแสดง ด้านพิธีกร โดยมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี -นักวิจารณ์อิสระด้านโทรทัศน์ -ผู้แทนภาครัฐที่เกี่ยวข้อง
คณะกรรมการตัดสิน	-นักวิชาการอาวุโสด้านสื่อสารมวลชน ด้านโทรทัศน์ ภาพยนตร์หรือสาขาที่เกี่ยวข้อง -ผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อมวลชน ด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ด้านภาพยนตร์ ด้านการแสดง ด้านพิธีกร โดยมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี -นักวิจารณ์อิสระด้านโทรทัศน์ -ผู้แทนภาครัฐที่เกี่ยวข้อง

สำหรับโล่รางวัลที่วีลีชาว ได้รับเกียรติจากอาจารย์วัชชัย ศรีสมเพชร ประติมากรผู้สร้างสรรค์ผลงานทรงคุณค่ามากกว่า 40 ปี มาเป็นผู้ออกแบบโล่รางวัล โดยออกแบบเป็น “ดอกไฟลบนฐานสี่แฉก” สัญลักษณ์ของรางวัลที่วีลีชาวมีความหมายทุกส่วน ฐานสี่แฉก หมายถึง ไททศน์ไทย ช่อง 4 บางขุนพรหม จุดกำเนิดอันมั่นคงของทีวีไทย ดอกไฟลบนฐานเป็นสัญลักษณ์ของไททศน์ไทยที่ขยายตัวออกไปหลายสิบช่อง คู่เคียงกับกลีบเลี้ยงอันมากมายของดอกไฟล และเวลาที่ไฟลดับโดยอย่างบริสุทธิ์ปราศจากมลทินของสารเคมี ก็แจกเช่นเดียวกับรางวัลที่วีลีชาวที่มอบให้แก่รายการและบุคคลที่สร้างสรรค์รายการจรรโลงสังคม เพาะบ่มจิตใจผู้ดูให้แบ่งบานอย่างบริสุทธิ์และแข็งแรง ปลายแหลมของดอกไฟล สื่อถึงความเจริญรุ่งเรืองที่ใสสะอาด มุ่งสู่ความสูงส่งและดั่งงามอย่างไม่มีที่สิ้นสุด ทั้งนี้ รางวัลประเภทรายการ และประเภทบุคคลทุกรางวัล จะได้รับใบประกาศเกียรติคุณและเงินสด จำนวน 200,000 บาท และ 100,000 บาท ตามลำดับ

ภาพโล่รางวัลที่วีลีชาว ออกแบบเป็นรูปดอกไฟลบนฐานสี่แฉก

จากอดีตถึงปัจจุบัน มีการจัดโครงการมอบรางวัลระดับประเทศให้กับสื่อมวลชนในวงการโทรทัศน์ไทยในแขนงต่างๆ หลายรางวัล อาทิ รางวัลโทรทัศน์ทองคำ เป็นรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ ซึ่งจัดโดยชมรมส่งเสริมโทรทัศน์ เริ่มครั้งแรกเมื่อปี พ.ศ. 2529 ซึ่งถือเป็นรางวัลสำหรับผลงานทางโทรทัศน์ที่มีอายุยาวนานที่สุด โดยจัดมอบรางวัลมาแล้ว 33 ครั้งจนถึงปัจจุบัน ส่วน รางวัลภาพยนตร์แห่งชาติ สุพรรณหงส์ เป็นการประกาศผลรางวัลสำหรับภาพยนตร์ยอดเยี่ยม จัดโดยสมาพันธ์สมาคมภาพยนตร์แห่งชาติ จัดมา 27 ครั้งแล้ว รางวัลนาฏราช เป็นรางวัลแห่งผู้สร้างโลกบันเทิงที่สร้างสรรค์ จัดโดยสมาพันธ์สมาคมวิชาชีพวิทยุกระจายเสียงและวิทยุโทรทัศน์ จัดมาแล้ว 9 ครั้ง รางวัลไนน์เอ็นเตอร์เทน อวอร์ดส์ จัดขึ้นภายใต้แนวคิดหน้าม่าน

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

คุณภาพ หลังผ่านคุณธรรม เพื่อมอบรางวัลให้กับบุคลากรในวงการบันเทิงหลายแขนง จัดมาแล้ว 11 ครั้ง โดยกองบรรณาธิการข่าวศิลปวัฒนธรรมและบันเทิง สำนักข่าวไทย เป็นต้น ทั้งนี้ แต่ละรางวัลจัดขึ้นเพื่อมอบให้กับสื่อหลากหลายแขนง แตกต่างกันบ้างตามแนวคิดของแต่ละรางวัล แต่มีเป้าหมายเดียวกันคือ เพื่อสนับสนุน ส่งเสริม และพัฒนาศักยภาพของศิลปิน สื่อมวลชน บุคลากรในวงการโทรทัศน์ วงการบันเทิงไทย อีกทั้งยังเป็นการพัฒนาวงการสื่อสารมวลชนของไทยและวงการบันเทิงไทยให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืนอีกด้วย (วิกิพีเดีย, 2561) โครงการรางวัลทีวีสีขาวที่จัดขึ้นครั้งแรกนี้ก็เช่นกัน มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นส่วนสำคัญในการร่วมพัฒนาและยกระดับการนำเสนอเนื้อหาสาระของโทรทัศน์ระบบดิจิทัลอย่างสร้างสรรค์ อีกทั้งส่งเสริมการพัฒนาสื่อมวลชนและบุคลากรของวงการโทรทัศน์ระบบดิจิทัลให้มีแนวทางการปฏิบัติงานในวงการสื่ออย่างสร้างสรรค์ มีอิสระภายใต้กรอบจรรยาบรรณและมาตรฐานวิชาชีพ

สำหรับการจัดโครงการรางวัลทีวีสีขาวในปีแรกนี้ คณะผู้วิจัยจึงศึกษาประเด็นสำคัญเกี่ยวกับโครงการรางวัลทีวีสีขาว 2 มิติ คือ มิติที่ 1 ความหมายเชิงคุณค่าของคำว่า “รางวัลทีวีสีขาว” ซึ่งจะนำไปสู่คำจำกัดความที่มาจากฐานคิดเดียวกัน ที่สะท้อนถึงคุณค่าของรางวัลด้านความเที่ยงตรง ความเป็นธรรมในการตัดสิน และสะท้อนมูลค่าของรางวัลที่แตกต่างจากรางวัลอื่นๆ มิติที่ 2 คือ การพัฒนาเกณฑ์กลางในการพิจารณาตัดสินรางวัลทีวีสีขาว ทั้งนี้เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินและดำเนินโครงการรางวัลทีวีสีขาวต่อไป

วัตถุประสงค์ในการศึกษา

1. เพื่อศึกษาความหมายเชิงคุณค่าของคำว่า “รางวัลทีวีสีขาว”
2. เพื่อศึกษาเกณฑ์กลางในการพิจารณาตัดสิน “รางวัลทีวีสีขาว”
3. เพื่อนำผลการศึกษาไปประยุกต์ใช้ในการตัดสินและดำเนินโครงการรางวัลทีวีสีขาว

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ กำหนดระเบียบวิธีวิจัย 2 รูปแบบ ได้แก่

1. การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-depth Interview) กับผู้ให้ข้อมูลหลัก (Key Informants) โดยเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นผู้ทรงคุณวุฒิของวงการโทรทัศน์ วงการสื่อสารมวลชนที่เคยเป็นคณะกรรมการตัดสินรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ต่างๆ / นักวิชาชีพด้านสื่อสารมวลชน / นักวิชาการด้านสื่อสารมวลชน จำนวน 7 คน

2. การสัมภาษณ์กลุ่ม (Group Interview) กับตัวแทนผู้รับสาร โดยเลือกกลุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive Sampling) ซึ่งเป็นเพศชาย เพศหญิง มีอาชีพที่หลากหลาย อาศัยอยู่ในกรุงเทพฯ และปริมณฑล เป็นผู้ที่รู้จัก หรือเคยชมงานประกวดรายการโทรทัศน์ต่างๆ ที่มีการจัดขึ้นในประเทศไทยและต่างประเทศผ่านสื่อมวลชน อีกทั้งมีความพร้อมสามารถเข้าร่วมการสัมภาษณ์กลุ่มได้ จำนวน 8 คน

วรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาค้นคว้าความหมายเชิงคุณค่าและพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาตัดสินโครงการรางวัลทีวีสีขาวประกอบด้วยแนวคิดที่เกี่ยวข้อง ดังนี้

1. แนวคิดด้านคุณค่าของเนื้อหารายการและเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน

ด้านสถานีโทรทัศน์ The British Broadcasting Corporation หรือ BBC กำหนดคุณค่าของเนื้อหารายการ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

โทรทัศน์ที่จำเป็นจะต้องสนับสนุนและส่งเสริมให้มีในรายการ 5 ประการ ได้แก่ คุณค่าด้านประชาธิปไตย (Democratic Value) คุณค่าด้านวัฒนธรรมที่สร้างสรรค์ (Cultural Value) คุณค่าด้านการศึกษา (Educational Value) คุณค่าด้านสังคมและชุมชน (Social and Community Value) คุณค่าด้านสังคมโลก (Global Value)

ส่วนเกณฑ์การพิจารณาตัดสินควรพิจารณาการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์โดยมีหลักดังนี้ สร้างสรรค์รายการโทรทัศน์ที่ส่งเสริมการศึกษาและการเรียนรู้ให้กับผู้ชม ส่งเสริมและพัฒนาระบบการกับดูแลตนเอง (Self-Regulation) ของกิจการวิทยุโทรทัศน์ รักษาไว้ซึ่งสิทธิเสรีภาพในการแสดงออกและการได้รับข้อมูลข่าวสาร คำนึงถึงประโยชน์สุข ความปลอดภัยและพัฒนาการด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์และศักดิ์ศรีของเด็กและเยาวชน

เนื่องจาก กสทช. ได้มีแนวทางการจัดระดับความเหมาะสมของรายการโทรทัศน์ และส่งเสริมให้รายการโทรทัศน์นำเสนอเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์พัฒนาการศึกษาและการเรียนรู้ของผู้ชม โดยสถานีโทรทัศน์ให้ความสำคัญในการจัดระดับความเหมาะสมของภาพ เสียง และเนื้อหาที่ต้องประกอบด้วยคุณค่าของรายการที่ก่อให้เกิดประโยชน์ต่อสังคม รวมถึงเทคนิควิธีการนำเสนอที่มีเหตุผลสมจริง สร้างความรู้และความเข้าใจได้ง่ายต่อผู้ชม ผู้ศึกษาจึงนำมาเป็นแนวทางในการศึกษาคุณค่าของเนื้อหารายการและแนวทางการพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาตัดสินรางวัลทีวีสีขาว

2. แนวคิดเรื่องการให้รางวัลแก่รายการโทรทัศน์และผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์

การให้รางวัลแก่ผู้ประกอบกิจการโทรทัศน์และผู้เกี่ยวข้อง รวมทั้งเจ้าของผลงานทางโทรทัศน์ที่มีคุณภาพในสาขาต่างๆ เพื่อเป็นการประกาศเกียรติคุณ ส่งเสริมและเป็นการกำลังใจให้มีการผลิตรายการโทรทัศน์ที่เป็นประโยชน์ต่อสังคม

เนื่องจากโครงการรางวัลทีวีสีขาวเป็นเวทีใหม่สำหรับกรมอปรางวัลให้กับสื่อมวลชนหรือบุคคลในวงการโทรทัศน์ไทย โดยเน้นรายการโทรทัศน์ที่มีสาระประโยชน์ที่ส่งเสริม สร้างประโยชน์ต่อสังคม มุ่งปลูกฝังวัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคม ทศนคติทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม มีเป้าหมายที่คำนึงถึงประโยชน์ต่อผู้ชมทุกเพศทุกวัยเป็นสำคัญ

3. ทฤษฎีบรรทัดฐานสื่อมวลชน

ทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชน เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงความสัมพันธ์ระหว่างสื่อมวลชนและสังคม โดยมีการกล่าวไว้ประโยคหนึ่งว่า “สื่อมวลชนเป็นสถาบันแห่งชาติ” ที่ต้องมีส่วนสร้างสรรค์ระบบเศรษฐกิจ การเมือง และสืบทอดวัฒนธรรมของชาติ และอีกประโยคหนึ่ง กล่าวว่า “สื่อมวลชนเป็นผู้รับผิดชอบต่อความเจริญก้าวหน้าของผู้นำในสังคม” (กาญจนา แก้วเทพ, 2552 : 89) ซึ่งตีความได้ว่าสื่อมวลชนทุกแขนงเป็นองค์ประกอบหนึ่งของประเทศ มีความเกี่ยวข้องกับทั้งระบบใหญ่ของประเทศและทั้งระดับปัจเจกบุคคล สื่อมวลชนจึงมิใช่เพียงอาชีพหนึ่งเท่านั้น แต่มีความสำคัญที่เป็นทั้งผู้กำหนดวาระข่าวสาร ประเด็นทางสังคม เป็นทั้งผู้ชี้นำสังคม เป็นผู้มีส่วนในการพัฒนาคนในประเทศทั้งด้านทัศนคติและพฤติกรรม

ทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อยังเกี่ยวข้องกับเรื่องการควบคุม (Control) การป้องกัน (Protection) และการกำกับดูแล (Regulation) กระบวนการทำงานของสื่อมวลชน โดยอาศัยกลไก อาทิ กฎหมาย จรรยาบรรณวิชาชีพ ฯลฯ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552 : 90)

ดังนั้น การที่สื่อมวลชนนำเสนอข้อมูลข่าวสารผ่านสื่อโทรทัศน์ในรูปแบบรายการต่างๆ และข่าวสารสาระสู่สาธารณชนนั้น จึงต้องยึดบรรทัดฐานวิชาชีพตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณเป็นสำคัญ ยิ่งปัจจุบันวงการสื่อดำเนินธุรกิจด้วยภาวะการแข่งขันที่สูงมากเพื่อความอยู่รอด จึงอาจเป็นการสุ่มเสี่ยงต่อการบกพร่องด้านจริยธรรมและจรรยาบรรณได้ โครงการรางวัลทีวีสีขาวเป็นการประกวดการนำเสนอข้อมูลข่าวสารที่ดีสู่สังคม

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

มุ่งหวังให้สื่อมวลชนนำเสนอเนื้อหาสาระที่มีคุณค่าต่อผู้ชม เหมาะสมทุกเพศทุกวัย สร้างให้ผู้ชมเกิดการพัฒนาระบวนการคิดและพฤติกรรมในทางที่เหมาะสม พัฒนาภาพรวมของสังคมให้ก้าวหน้าอย่างยั่งยืน

4. ทฤษฎีสัญญะวิทยาและการสร้างความหมาย

ทฤษฎีสัญญะวิทยาและการสร้างความหมาย (Semiology and Signification) โดยมีนักปรัชญาด้านภาษาชาวอเมริกัน คือ C. Peirce (1931) เป็นผู้บุกเบิกในการศึกษาทฤษฎีนี้ โดย Peirce ให้คำนิยามของ “สัญญะ” ว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายที่มากกว่าตัวของมันเอง (นอกจากนี้ F. de Saussure (1974) นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ชาวสวิส ผู้บุกเบิกและวางรากฐานของทฤษฎีสัญญะวิทยา อธิบายว่า สัญญะ มี 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ตัวหมาย (Signifier) เป็นรูปแบบทางกายภาพของสิ่งนั้น ในแต่ละวัฒนธรรมก็จะมีภาษาใช้เป็นสัญญะเรียกสิ่งนั้น ส่วนที่สองคือ ตัวหมายถึง (Signified) คือ การประกอบสร้างความหมายในอีกบริบทหนึ่งให้กับสัญญะนั้น

ดังนั้น โครงการรางวัลทีวีสีขาว ที่มีตัวรางวัลเป็นรูป “ดอกโพลบพื้นฐานสีแฉก ถือว่าเป็นสัญญะ ของรางวัลเพื่อมอบให้ผู้ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ในโครงการรางวัลทีวีสีขาว ยังเป็นสัญญะของความบริสุทธิ์ เป็นสัญญะที่สื่อถึงรายการโทรทัศน์ที่มีคุณค่าต่อสังคมโดยแท้

ผลการวิจัย

สำหรับผลการศึกษาความหมายเชิงคุณค่าและพัฒนาเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน โครงการรางวัลทีวีสีขาว มุ่งศึกษาความหมายเชิงคุณค่าในประเด็นด้านนิยามแห่งคุณค่า ปรัชญา หลักการของรางวัลทีวีสีขาว มูลค่าของรางวัลทีวีสีขาว และศึกษาเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน ซึ่งผลจากการสัมภาษณ์เชิงลึกและการสัมภาษณ์กลุ่ม มีดังนี้

1. มิติความหมายเชิงคุณค่า

1.1 ด้านนิยามแห่งคุณค่า “รางวัลทีวีสีขาว”

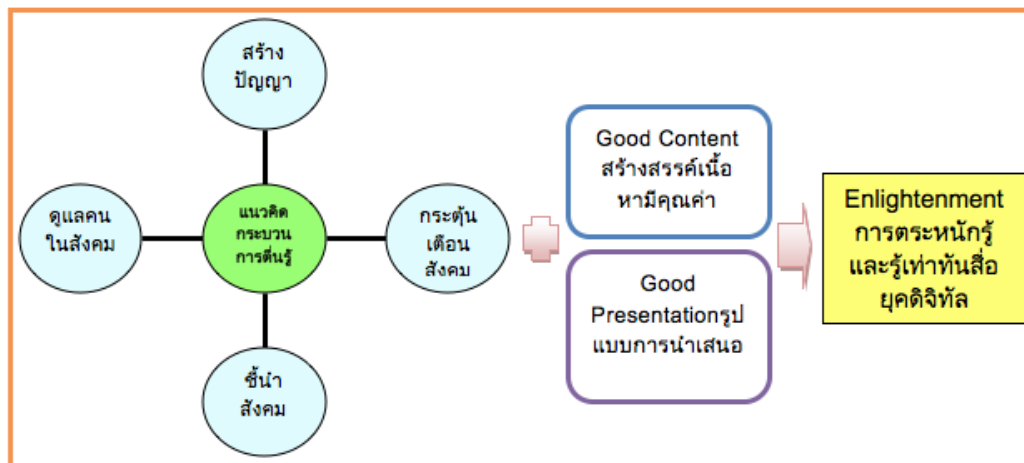
ความหมายเชิงคุณค่าของ “รางวัลทีวีสีขาว” เป็นการจำกัดความที่ให้ความสำคัญกับคำว่า “สีขาว” ซึ่งหมายถึง ความบริสุทธิ์ ในสะอาด แต่เมื่ออยู่ในบริบทของการเป็นรางวัล ย่อมสื่อถึง “ความดีงาม ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม” สะท้อนถึงกระบวนการคัดเลือกและตัดสินที่เที่ยงตรง บริสุทธิ์ ยุติธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการตัดสินรางวัลที่มวลชนให้การยอมรับ จึงเชื่อได้ว่ารายการที่ได้รับรางวัลเป็นรายการที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ โดยแท้ อีกทั้งยังหมายถึง รางวัลแห่งเกียรติยศและความภาคภูมิใจของสื่อมวลชนวงการโทรทัศน์ทั้งสายข่าวและรายการ และประการสำคัญเป็นรางวัลที่สะท้อนถึงความน่าเชื่อถือขององค์กรสื่อที่สังกัดด้วย

1.2 ด้านปรัชญาและหลักการของ “รางวัลทีวีสีขาว”

ปรัชญาของ “รางวัลทีวีสีขาว” คือ รางวัลคุณภาพที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับคนโทรทัศน์ พัฒนาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์จรรโลงสังคมอย่างมีคุณค่าภายใต้กรอบมาตรฐานจรรยาบรรณวิชาชีพ ก่อให้เกิดการตระหนักรู้ ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของสังคมที่ดีขึ้น

โดยการทำงานด้านนิเทศศาสตร์หรือสื่อสารมวลชนไม่ใช่เพียงการนำเสนอ ความบันเทิง สื่อสารให้เกิดการรับรู้เกี่ยวกับสถานการณ์ต่าง ๆ เท่านั้น แต่สื่อมวลชนที่ดีต้องสร้างสรรค์รายการให้คนในสังคมเกิดกระบวนการตื่นรู้ โดยเน้นสร้างปัญญา การกระตุ้นเตือนสังคม การชี้นำสังคม การดูแลคนในสังคม ด้วยการสร้างสรรค์เนื้อหาที่มีคุณค่าต่อผู้ชมควรใช้รูปแบบหรือเทคนิคการนำเสนอที่ดีเกิดการเรียนรู้และเข้าใจได้ง่าย ซึ่งก็เป็นการพัฒนาระดับสติปัญญาที่ดีให้แก่ผู้รับสาร สร้างภูมิคุ้มกันเมื่อเข้าสู่โลกการสื่อสาร ตระหนักรู้ได้

ถึงความจริงที่มีคุณค่า นำไปสู่การพัฒนาตนเองและสังคม คณะผู้วิจัยจึงสรุปได้เป็นแผนภาพ

ภาพกระบวนการสร้างความตระหนักรู้ให้กับผู้รับสาร

1.3 ด้านมูลค่าของรางวัลทีวีสีขาว

เนื่องจากโครงการรางวัลทีวีสีขาว มีข้อกำหนดด้านการมอบรางวัลให้ประเภทรายการดีเด่นจำนวน 200,000 บาท และประเภทบุคคลดีเด่นจำนวน 100,000 บาท นั้น จากผลการศึกษารูปได้ว่ามูลค่าของรางวัลทีวีสีขาว เป็นเพียง “สิ่งสมมติ” เพื่อเป็นการตอบแทนผลผลิตรายการที่ดีหรือเป็นขวัญกำลังใจที่มอบให้แก่ผู้ผลิตรายการที่มีคุณภาพดี มูลค่าของรางวัลไม่ได้สะท้อนคุณค่าที่ดีของรายการ มูลค่าจึงไม่ได้มีความสำคัญเท่ากับคุณภาพที่ดีของรายการ มูลค่าไม่มีความเท่าเทียมกับการมีรายการดีสร้างสรรค์ จรรโลงสังคม ชี้นำให้คนในสังคมมีค่านิยม ทศนคติ และพฤติกรรมทางบวก เป็นผู้รับสารที่รู้เท่าทันสื่อโดยเฉพาะโลกดิจิทัล แต่อย่างไรก็ตาม เงินรางวัลนี้เป็นงบประมาณจาก กทปส. มีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นรางวัลตอบแทนแก่ผู้ที่สร้างผลงานโทรทัศน์ได้ดี และเพื่อให้มีเงินไปพัฒนาต่อยอดรายการให้มีคุณค่ายิ่งขึ้น โดยคำนึงถึงผู้รับสารเป็นสำคัญ อีกทั้งเป็นการจูงใจกระตุ้นและยกระดับให้คนในวิชาชีพสื่อมวลชนสายโทรทัศน์ เกิดการตื่นตัวในการพัฒนาการผลิตผลงานให้มีเนื้อหาสาระคุณภาพ มีคุณประโยชน์ต่อผู้ชม

2. มิติเกณฑ์การพิจารณาตัดสิน

จากโครงการรางวัลทีวีสีขาวที่เดิมมีการกำหนดคณะกรรมการของโครงการ 2 ชุดคือ คณะกรรมการคัดเลือก 9 ท่าน เป็นผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อมวลชน ด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ด้านภาพยนตร์ ด้านการแสดง ด้านพิธีกร หรือนักวิชาการที่มีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 5 ปี ส่วนคณะกรรมการตัดสิน 9 ท่าน เน้นผู้ทรงคุณวุฒิด้านสื่อมวลชน ด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ ด้านภาพยนตร์ ด้านการแสดง ด้านพิธีกร หรือนักวิชาการที่อาวุโสกว่าและมีประสบการณ์ไม่น้อยกว่า 10 ปี นั้น ซึ่งจากผลการศึกษากำหนดความสำคัญสัดส่วน และแนวทางเกณฑ์กลางเพื่อการตัดสิน มีประเด็นที่คล้ายและแตกต่างจากเดิม ดังนี้

2.1 ความสำคัญของคณะกรรมการ

คณะกรรมการชุดแรก คือ คณะกรรมการคัดเลือก ถือว่าเป็นชุดที่มีความสำคัญที่สุด เป็นเสมือน Gate Keeper เนื่องจากเป็นผู้ซึ่งทำหน้าที่พิจารณา กลั่นกรองผลงานที่ดีเท่าที่มีผู้สนใจส่งเข้าประกวด (หมายความว่า ไม่สามารถอนุมานได้ว่าเป็นผลงานที่ดีที่สุด เพราะผลงานที่ดีบางงานอาจไม่ส่งเข้าประกวดในโครงการ

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

นี้ก็ได้อีก) คณะกรรมการชุดแรกนี้จึงมีความสำคัญมากในการทำหน้าที่คัดเลือกผลงานที่ดีเข้าสู่กระบวนการพิจารณาในขั้นต่อไป ฉะนั้น คณะกรรมการชุดนี้จึงต้องมีศักยภาพ ความสามารถ มีความรู้ด้านการผลิต รายการโทรทัศน์และศาสตร์ที่เกี่ยวข้อง มีความเป็นกลาง ซื่อสัตย์ ยุติธรรม มีภาพลักษณ์ที่ดีของการเป็นผู้ทรงคุณวุฒิที่สังคมให้การยอมรับ

ส่วนคณะกรรมการตัดสิน เป็นชุดที่มีความสำคัญและมีอำนาจในการตัดสิน ควรประกอบด้วยผู้ทรงคุณวุฒิที่มีประสบการณ์สูง มีความหลากหลายในสาขาอาชีพให้ครอบคลุมในการพิจารณา ทั้งนี้ เพื่อให้มีแนวคิดที่หลากหลายในการพิจารณาตัดสิน

2.2 สัดส่วนคณะกรรมการ

คณะกรรมการคัดเลือก ควรประกอบด้วย สัดส่วนของบุคคลในวงการศึกษาที่มากกว่านักวิชาการ เพื่อเติมเต็มซึ่งกันและกัน ด้วยสัดส่วน 70 : 30 หรือ 60 : 40 ก็ได้ ควรประกอบด้วย :

1) นักวิชาชีพอาวุโส คือ นักปฏิบัติที่มีประสบการณ์ยาวนานระดับอาวุโส เป็นผู้ที่มีความเชี่ยวชาญด้านการผลิตรายการโทรทัศน์ หรือเป็นนักวิชาชีพผู้ทรงคุณวุฒิ

2) นักวิชาการผู้ทรงคุณวุฒิ คือ นักทฤษฎีที่มีความรู้ ความสามารถในศาสตร์ด้านนี้ และมีความสามารถในเชิงปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง และมีประสบการณ์โดยตรงมากกว่า 10 ปี

คณะกรรมการตัดสิน ควรประกอบด้วย สัดส่วนของนักวิชาชีพผู้ทรงคุณวุฒิร้อยละ 50 นอกนั้นควรเป็นนักกฎหมาย ผู้แทนองค์กรเพื่อสังคม นักจิตวิทยา นักวัฒนธรรม นักพัฒนาสังคม ทั้งนี้เพื่อให้เกิดความหลากหลายในการแสดงมุมมองเมื่อตัดสิน

2.3 แนวทางเกณฑ์กลางเพื่อการตัดสิน

สำหรับการพิจารณาคัดเลือก และการตัดสินรางวัลทีวีสีขาว เสนอให้ใช้เกณฑ์กลาง ได้แก่

- 1) หลักด้านคุณภาพของเนื้อหา รวมทั้งการกำหนดประเด็นการนำเสนอ
- 2) หลักด้านรูปแบบการนำเสนอ ได้แก่ กระบวนการผลิต เทคนิควิธีการที่ใช้
- 3) หลักด้านศักยภาพความเป็นมืออาชีพที่ต้องมีความคู่ไปกับคุณธรรม จริยธรรม คำนึงถึงประโยชน์สังคมเป็นที่ตั้ง

4) การใช้หลักวิจารณ์ญาณที่เป็นกลาง เป็นธรรม เปรียบเทียบเพื่อตัดสินรายการที่อยู่ในประเภทหรือมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

5) เป็นรายการของสถานีโทรทัศน์ระบบดิจิทัลที่ผลิตและออกอากาศในประเทศไทย ระหว่างวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2561 ถึง วันที่ 31 ตุลาคม พ.ศ. 2561

6) ไม่มีการลอกเลียนแบบหรือคัดลอกเนื้อหารายการจากแหล่งอื่นที่ผิดกฎหมายทรัพย์สินทางปัญญา

2.4 กระบวนการคัดเลือกและตัดสินโครงการรางวัลทีวีสีขาว

กระบวนการคัดเลือกและตัดสินโครงการรางวัลทีวีสีขาว จะดำเนินการหลังจากการปิดรับสมัครแล้ว แบ่งขั้นตอนการดำเนินการ ดังนี้

1) ขั้นการคัดเลือกผลงาน : เริ่มจากคณะทำงานรวบรวมและนำเสนอผลงานทั้งหมดที่ส่งเข้าประกวด ให้คณะกรรมการคัดเลือกประชุมพิจารณาผลงานที่ส่งเข้าประกวดทั้งหมด จากนั้นคณะกรรมการคัดเลือกพิจารณาผลงานแต่ละประเภท และเลือกประเภทละ 10 อันดับ เพื่อให้ได้จำนวนที่เพียงพอ เหมาะสมสำหรับการตัดสินในรอบต่อไป จากนั้นคณะทำงานฯ รวบรวมผลงานที่ได้รับการคัดเลือก 10 อันดับของแต่ละประเภท ที่คณะกรรมการคัดเลือกมีความเห็นตรงกัน พร้อมจัดทำสถิติ แล้วส่งต่อให้คณะกรรมการตัดสินพิจารณาในลำดับต่อไป

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

2) ขั้นตอนการตัดสินผลงาน : คณะทำงานฯ นำเสนอผลงานประเภทรายการดีเด่น 9 ประเภท ประเภทบุคคลดีเด่น 9 ประเภท อย่างละ 10 ผลงานที่คณะกรรมการคัดเลือกกร่วมเสนอมา เพื่อให้คณะกรรมการตัดสินเลือกประเภทละ 5 ผลงานที่เข้ารอบ

จากนั้น คณะทำงานจัดงานแถลงข่าว ประกาศผู้เข้ารอบทั้งประเภทรายการดีเด่น และประเภทบุคคลดีเด่น ประเภทละ 5 ผลงาน และวันที่ 2 ธันวาคม 2561 ซึ่งกำหนดเป็นวันประกาศผลและมอบรางวัล ช่วงเช้ามีประชุมพิเศษเพื่อให้คณะกรรมการตัดสิน 9 ท่าน พิจารณาผลงานที่เข้ารอบที่ 2 ประเภทละ 5 ผลงาน และพิจารณาตัดสินเลือกผลงานที่ชนะเลิศ ประเภทละ 1 ผลงาน ซึ่งสรุปเป็นแผนภาพการดำเนินงาน 7 ขั้นตอนดังนี้

ภาพกระบวนการคัดเลือกและตัดสินโครงการรางวัลทีวีสีขาว

สรุปและอภิปรายผล

1. มิติที่ 1 ความหมายเชิงคุณค่าของคำว่า “รางวัลทีวีสีขาว”

ความหมายเชิงคุณค่าของ “รางวัลทีวีสีขาว” เป็นการจำกัดความที่ให้ความสำคัญกับคำว่า “สีขาว” ซึ่งหมายถึง ความบริสุทธิ์ใสสะอาด แต่เมื่ออยู่ในบริบทของการเป็นรางวัล ย่อมสื่อถึง “ความดีงาม ความบริสุทธิ์ ยุติธรรม” สะท้อนถึงกระบวนการคัดเลือกและตัดสินที่เที่ยงตรง บริสุทธิ์ ยุติธรรม เพื่อให้ได้มาซึ่งผลการตัดสินรางวัลที่มวลชนให้การยอมรับ จึงเชื่อได้ว่ารายการที่ได้รับรางวัลเป็นรายการที่เปี่ยมไปด้วยคุณภาพ

บทสรุปของนิยาม “รางวัลทีวีสีขาว” คือ
รางวัลแห่งเกียรติยศและความภาคภูมิใจของสื่อมวลชนวงการโทรทัศน์ไทย
อันเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เที่ยงตรง เป็นการส่งเสริม
สนับสนุนผู้ประกอบการวิชาชีพด้านกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลให้พัฒนารายการที่มีเนื้อหาเชิง
สร้างสรรค์ จรรโลงสังคม ส่งเสริมคุณธรรม ศีลธรรม
ชี้นำสังคมในทิศทางที่ดีงามและพัฒนาสังคมไทยไปสู่ความก้าวหน้า

บทสรุปปรัชญาของ “รางวัลทีวีสีขาว” คือ
รางวัลคุณภาพที่สร้างแรงบันดาลใจให้กับคนโทรทัศน์พัฒนาเนื้อหาเชิงสร้างสรรค์จรรโลงสังคมภายใต้
กรอบมาตรฐานจรรยาวิชาชีพ

จากบทสรุปของนิยาม และปรัชญาของรางวัลทีวีสีขาว สะท้อนถึงคุณค่าของการเป็นรางวัลที่ได้มาจากความตั้งใจในการสร้างสรรคงานคุณภาพด้วยเนื้อหาหลากหลายเหมาะสมกับผู้ชมทุกวัย ช่วยจรรโลงสังคมให้ดีขึ้น โดยผ่านกระบวนการคัดกรองและตัดสินจากคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิที่เชื่อถือได้ในความบริสุทธิ์ ยุติธรรม นำมาซึ่งความภาคภูมิใจของสื่อมวลชนโทรทัศน์ดิจิทัลที่ได้เป็นส่วนสำคัญในการร่วมสร้าง รักษาและดำรงไว้ซึ่งผลงานที่มีคุณภาพ มีคุณประโยชน์ต่อวงการโทรทัศน์ไทย ซึ่งเป็นการสร้างบรรทัดฐานใหม่ที่ดีงามให้สื่อมวลชนวงการโทรทัศน์ดิจิทัล รวมถึงแนวทางการพัฒนาและปลูกฝังบุคลากรให้มีกรอบแนวคิดในทิศทางเดียวกันด้วยการปฏิบัติงานที่มุ่งหวังประโยชน์ต่อสาธารณชนเป็นสำคัญ นำสังคมไทยสู่ความเจริญ

โครงการรางวัลทีวีสีขาว จึงเป็นเสมือนเวทีแห่งการกระตุ้น สร้าง และรักษาบรรทัดฐานของสื่อมวลชนวงการโทรทัศน์ดิจิทัล และแม้แต่สื่อวงการอื่นตื่นตัวในการปฏิบัติงานด้วยการคำนึงถึงประโยชน์ และความต้องการของสังคม โดยยึดหลักจรรยาบรรณวิชาชีพสื่อ แข่งขันพัฒนาผลงานผ่านสื่อที่มีคุณภาพ ร่วมพัฒนาผู้รับสารให้มีความรู้ ความคิด เป็นบุคคลที่มีคุณภาพในสังคม โดยมีคณะกรรมการที่มีความเที่ยงธรรม โดยเฉพาะคณะกรรมการคัดเลือกที่มีบทบาทสำคัญเบื้องต้นที่เลือกผลงานนำเข้าสู่กระบวนการตัดสินในขั้นต่อไป คณะกรรมการชุดนี้จึงมีความสำคัญใกล้เคียงกับคณะกรรมการตัดสินที่มีบทบาทสำคัญที่สุดโดยเฉพาะการตัดสินรอบสุดท้าย

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

โดยรางวัลนี้สามารถตอบวัตถุประสงค์ขององค์กรที่สนับสนุนทุน คือ กสทช. และ กทปส. ได้เป็นอย่างดี ด้วยการส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาบุคลากรด้านกิจการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล ส่งเสริมการผลิตรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัลของประเทศไทยให้มีคุณภาพ และ เพื่อให้ผู้รับชมได้รับสาระ ประโยชน์ และความเพลิดเพลินจากรายการโทรทัศน์ในระบบดิจิทัล

จากบทสรุปเกี่ยวกับคุณค่าของรางวัลทีวีสีขาว สอดคล้องกับแนวคิดบรรทัดฐานสื่อมวลชนที่ กาญจนา แก้วเทพ (2552 : 89) ระบุว่า “สื่อมวลชนเป็นสถาบันแห่งชาติ” การทำหน้าที่เผยแพร่ข้อมูลข่าวสารสู่สาธารณะชนนั้นจึงต้องยึดบรรทัดฐานวิชาชีพตามหลักจริยธรรม จรรยาบรรณเป็นสำคัญ ยิ่งปัจจุบันวงการสื่อดำเนินธุรกิจด้วยภาวะการแข่งขันที่สูงมากก็เพื่อความอยู่รอด จึงอาจเป็นการเสี่ยงต่อการบกพร่องด้านจริยธรรม และจรรยาบรรณได้ โครงการรางวัลทีวีสีขาว จึงเป็นการกระตุ้น สร้าง และรักษามรรยาทพื้นฐานของสื่อมวลชนไทยไว้ได้

จากการวิเคราะห์นิยามของ “รางวัลทีวีสีขาว” สะท้อนให้เห็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เทียบตรง ซึ่งเมื่อวิเคราะห์ร่วมกับทฤษฎี พบว่ามีความสอดคล้องกับ “ทฤษฎีสัญญะวิทยาและการสร้างความหมาย” (Semiology and Signification) โดยมีนักปรัชญาด้านภาษาศาสตร์ชาวอเมริกัน คือ C. Peirce (1931) เป็นผู้บุกเบิกในการศึกษาทฤษฎีนี้ โดย Peirce ให้คำนิยามของ “สัญลักษณ์” ว่าเป็นสิ่งที่มีความหมายมากกว่าตัวของมันเอง (Sign is something which stands to somebody for something in some respect) นอกจากนี้ F. de Saussure (1974) นักวิชาการด้านภาษาศาสตร์ชาวสวิส ผู้บุกเบิกและวางรากฐานของทฤษฎีสัญญะวิทยา ได้แบ่ง สัญลักษณ์ ออกเป็น 2 ส่วน ส่วนแรก คือ ตัวหมาย (Signifier) เป็นรูปแบบทางกายภาพของสิ่งนั้น ซึ่งในแต่ละวัฒนธรรมก็จะมีภาษาใช้เป็นสัญลักษณ์เรียกสิ่งนั้น ส่วนที่สองคือ ตัวหมายถึง (Signified) คือ การประกอบสร้างความหมายในอีกบริบทหนึ่งให้กับสัญลักษณ์ ดังนั้น การศึกษาในเชิงสัญลักษณ์ จะให้ความสำคัญกับการหาความสัมพันธ์ระหว่างตัวหมาย (Signifier) กับตัวหมายถึง (Signified) เพื่อดูว่าความหมายที่ถูกสร้างขึ้นและถูกถ่ายทอดออกมาในแนวทางใด

การสร้างความหมายมี 2 ระดับ (กาญจนา แก้วเทพ, 2552 : 80-82)

ระดับ 1 เป็นการให้ความหมายตรงตามรูปลักษณ์ (Denotation)

เป็นการให้ความหมายโดยตรงตามความจริง ตามธรรมชาติ เป็นการอ้างถึงความหมายที่ปรากฏตามธรรมชาติของสัญลักษณ์

ระดับ 2 เป็นการให้ความหมายหรือสร้างความหมายโดยนัยแฝง (Connotation) เป็นการให้ความหมายในระดับที่มีปัจจัยทางวัฒนธรรม หรือแนวความคิดอื่นเข้ามาเกี่ยวข้อง โดย ไม่ได้เกิดจากตัวของสัญลักษณ์เอง

ดังนั้น รางวัลทีวีสีขาว ที่มีสัญลักษณ์ของตัวรางวัล ที่ศิลปินออกแบบเป็นรูป “ดอกโพลบนาสนสีแฉก เป็นสัญลักษณ์สื่อความหมายตามตัวหมาย (Signifier) ว่า คือ รางวัลที่จัดทำขึ้นเพื่อมอบให้ผู้ที่ได้รับรางวัลจากการประกวดและตัดสินรางวัลผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ในโครงการรางวัลทีวีสีขาว ถือว่าเป็นความหมายแบบ Denotation ซึ่งเป็นการให้ความหมายตรงตามรูปลักษณ์ นอกจากนี้ “รางวัลทีวีสีขาว” ยังเป็นสัญลักษณ์ของความบริสุทธิ์ ยุติธรรม เทียบตรง เป็นสัญลักษณ์แห่งเกียรติยศและความภาคภูมิใจของสื่อมวลชน ถือว่าเป็นความหมายแบบ ตัวหมายถึง (Signified) ซึ่งเป็นการสร้างความหมายโดยนัยแฝง (Connotation) ให้กับรางวัลนี้อีกด้านหนึ่ง

2. มิติที่ 2 การพัฒนาเกณฑ์กลางในการพิจารณาตัดสินรางวัลทีวีสีขาว

สำหรับการพิจารณาคัดเลือก และขั้นการตัดสินรางวัลทีวีสีขาว เสนอให้ใช้เกณฑ์กลาง ได้แก่

1) คุณภาพของเนื้อหา (ประกอบด้วย การกำหนดประเด็นการนำเสนอ)

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

- 2) รูปแบบการนำเสนอ (ประกอบด้วยกระบวนการผลิต เทคนิควิธีการที่ใช้)
- 3) หลักด้านศักยภาพความเป็นมืออาชีพที่ต้องมีความรู้เกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ค่านึงถึงประโยชน์สังคมเป็นที่ตั้ง

4) การใช้หลักวิจารณ์ญาณที่เป็นกลาง เป็นธรรม เปรียบเทียบเพื่อตัดสินรายการที่อยู่ในประเภทหรือมาตรฐานที่ใกล้เคียงกัน

นอกจากนั้น ยังให้ความสำคัญกับคณะกรรมการคัดเลือกและคณะกรรมการตัดสินซึ่งมีความสำคัญคนละด้าน โดยผลสรุปว่า คณะกรรมการคัดเลือกมีความสำคัญในแง่ของสิทธิการกลั่นกรองผลงานรอบแรก เพื่อส่งต่อไปให้คณะกรรมการชุดตัดสิน พิจารณาตัดสินผลงานรอบสุดท้าย ฉะนั้น การสรรหาและกำหนดสัดส่วนของคณะกรรมการทั้งสองชุดจึงมีความสำคัญมากโดยจะต้องเป็นผู้ที่มีคุณวุฒิ วิทยุมั่นคงถาวร มีภาพลักษณ์ของความเป็นธรรมและเที่ยงตรง เพื่อสร้างความเชื่อมั่นให้กับภาพรวมของโครงการ

เมื่อวิเคราะห์ภาพรวมของโครงการรางวัลทีวีสีขาว มีความสอดคล้องกับทฤษฎีบรรทัดฐานของสื่อมวลชน (Normative Theories of Media Performance) ตามทฤษฎีว่าด้วยความรับผิดชอบทางสังคม (The social Responsibility Theory) (Theodore Peterson 1973 :103) เป็นทฤษฎีที่กล่าวถึงสื่อมวลชนกับสังคมและการทำหน้าที่ของสื่อมวลชนที่มีอิสรภาพบนความรับผิดชอบ โดยมีจรรยาบรรณทางวิชาชีพเป็นหลักยึดในการดำเนินงาน ตอบสนองความต้องการของประชาชนและสังคมได้ ซึ่งมีหลักการทำงาน 3 ประการ ดังนี้

- 1) ให้ประชาชนมีสิทธิเสรีภาพในการมีส่วนร่วมและเลือกรับข่าวสาร
- 2) สื่อต้องมีอิสรภาพ และเสรีภาพในการนำเสนอข่าว
- 3) สื่อต้องตระหนักถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ

โดยเฉพาะประการที่ 3 สื่อมวลชนต้องตระหนักถึงประโยชน์ที่สังคมจะได้รับ โดยเฉพาะวงการสื่อโทรทัศน์ระบบดิจิทัลภาคพื้นดิน (ฟรีทีวี) มีหน้าที่นำเสนอรายการที่มีคุณภาพ ฉะนั้นโครงการรางวัลทีวีสีขาวถือว่าเป็นโครงการที่สนับสนุนทางอ้อมให้สื่อมวลชนนำเสนอเนื้อหาสาระประโยชน์เชิงสร้างสรรค์ ส่งเสริมประโยชน์ต่อสังคม มุ่งปลูกฝังวัฒนธรรม ค่านิยมทางสังคม ทศนคติทางสังคม และพฤติกรรมทางสังคมที่ดีงาม ไม่เป็นพิษเป็นภัยต่อสังคม ด้วยการมอบรางวัลให้กับผลงานดีเด่นทางโทรทัศน์ระบบดิจิทัล เพื่อเป็นกำลังใจให้ผู้ปฏิบัติงานที่มีแรงบันดาลใจสร้างสรรค์ผลงานที่ดีอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

โครงการรางวัลทีวีสีขาว เพิ่งจัดขึ้นปีนี้เป็นปีแรกโดยการส่งเสริมของ กสทช. ทำให้คนในวงการโทรทัศน์ระบบดิจิทัล ต่างส่งผลงานเข้าประกวดเพื่อหวังชิงรางวัลอันมีเกียรติครั้งนี้ นับเป็นรางวัลที่เป็นแบบอย่างในการพัฒนาผลงานและคุณภาพรายการโทรทัศน์ระบบดิจิทัล อีกทั้งเป็นโอกาสที่ดี ทำให้สื่อมวลชนได้ยึดแนวทางของผลงานคุณภาพที่ได้รับรางวัลเป็นมาตรฐานหรือเป็นแบบอย่างในการพัฒนาการทำงาน ฉะนั้นผลจากการวิจัยครั้งนี้ควรนำไปปรับใช้กับการจัดโครงการรางวัลทีวีสีขาวครั้งต่อไป

ส่วนข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป เสนอให้ศึกษาวิจัยเปรียบเทียบโครงการรางวัลทีวีสีขาวกับงานประกวดรายการโทรทัศน์อื่นที่เคยจัดมาก่อนหน้านี้ เพื่อศึกษาประเด็นด้านความแตกต่าง และวิเคราะห์จุดเด่นของแต่ละโครงการประกวด เพื่อนำจุดเด่นมาพัฒนาปรับใช้กับการประกวดรายการโทรทัศน์ของประเทศไทยที่มีอยู่ให้เกิดการพัฒนาสอดคล้องกับบริบทที่ปัจจุบันต่อไป

บรรณานุกรม

- กาญจนา แก้วเทพ. (2552). **การวิเคราะห์สื่อ : แนวคิดและเทคนิค**. กรุงเทพมหานคร : ภาพพิมพ์.
- [Kanchana Kaewthep. (2009). **Media Analysis : Concept and Technique**. Bangkok : Pappim.]
- ประคุณ รุ่งธนวิทย์. (2560). “ความท้าทายของทีวีดิจิทัลไทยในยุคการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมในการใช้ประโยชน์จากสื่อสังคมของประชาชน”. **วารสาร กสทช.ประจำปี 2560**. :199-200.
- [Prakoon Rungthanawich. (2017). “Challenges of Thai Digital TV in the Era of Changing in People’s Behavior on Audiovisual Media Use”. **NBTC Journal 2017**. : 199-200.]
- มูลนิธิज्ञาง รังสิกุล. (2561). **รายงานการประชุมโครงการรางวัลทีวีสีขาว**. กรุงเทพมหานคร : มูลนิธิज्ञาง รังสิกุล. [Chamnong Rungsikul Foundation. (2018). **White TV Award Project Meeting Minutes**. Bangkok : Chamnong Rungsikul Foundation.]
- De Saussure F. (1974). **Courses in General Linguistics**. London : Fontana.
- Peirce. C.S. (1931). **Collected Papers of C. Peirce**. Harshow & P. Wriess (eds). London: Harvard University Press.
- Theodore, Perterson. (1973). **Four Theory of the Press**. Urbanana : University of Illinois Press.

เว็บไซต์

- ศิริวรรณ มนัฏระมดุง (2560). **การเปลี่ยนผ่านเข้าสู่ยุคดิจิทัลของประเทศไทย**. วันที่สืบค้น 18 กันยายน 2561, เข้าถึงได้จาก http://library.senate.go.th/document/Ext5728/5728410_0002.PDF [Siriwan Monuttrapadung (2017) **Thailand Changing into the Digital Era**.Retreieved : http://library.senate.go.th/document/Ext5728/5728410_0002.PDF, September 18,2018]

สัมภาษณ์

- เขมสรณ์ หนูขาว. (2561). ผู้ประกาศข่าว, ไทยรัฐทีวี. สัมภาษณ์. [Kammasorn Nookalw. (2018). Announcer, Thairath TV. Interview.]
- จุมพล รอดคำดี. (2561). ประธานกรรมการนโยบาย,องค์การกระจายเสียงและแพร่ภาพสาธารณะแห่งประเทศไทย. สัมภาษณ์. [Joompol Rodkamdee. (2018). Chairman of the board Policy of Thai Public Broadcasting Service (TPBS). Interview.]
- นิพนธ์ จงวิจิต. (2561). รักษาการผู้จัดการ, กองทุนวิจัยและพัฒนากิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคม เพื่อประโยชน์สาธารณะ. สัมภาษณ์. [Nipol Jongvichit. Acting Manager, Broadcasting and Telecommunications Research and Development Fund for the Public Interest. Interview.]
- ตรี บุญเจือ. (2561). สำนักคุ้มครองผู้บริโภค, คณะกรรมการกิจการกระจายเสียง กิจการโทรทัศน์ และกิจการโทรคมนาคมแห่งชาติ. สัมภาษณ์. [Tri Bunchua. (2018). Office of the Consumer Protection, National Broadcasting and Telecommunication Commission. Interview.]
- บวรทัช อุณวัฒน์. (2561). ประธานเจ้าหน้าที่บริหารปฏิบัติการ. สัมภาษณ์. [Borvorntouch Onnwattana. (2018). Chief Operating Officer. Interview.]

วารสารวิชาการระดับชาติที่ได้รับการรับรองคุณภาพจากศูนย์ดัชนีการอ้างอิงวารสารไทย (TCI) กลุ่มที่ 1

ปิยะกุล เลาว์ณย์ศิริ. (2561). นักวิชาการอาวุโส. สัมภาษณ์. [Piyakul Lawwansiri. (2018). Senior Academic. Interview.].

พลอยศจี ฤทธิศิลป์. (2561). ผู้สื่อข่าว ไทยรัฐทีวี. สัมภาษณ์.. [Ploysajee Riththisin. (2018). Correspondent, Thairath TV. Interview.]

ยুবล เบญจรงค์กิจ. (2561.) คณบดีคณะนิเทศศาสตร์และนวัตกรรมการจัดการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์. สัมภาษณ์. [Yubol Benjarongkij. (2018). Dean of Graduate School of Communication Arts and Management Innovation, National Institute of Development Administration. Interview.]

สุชาติ ศรีตะมา. (2561). ผู้สื่อข่าว TTG Asia ประจำประเทศไทย. สัมภาษณ์. [Suchart Sritama. (2018). Thailand Correspondent to TTG Asia. Interview.]

สุภาพ คลีขจาย. (2561). นายกสมาคมโทรทัศน์ระบบดิจิทัล. สัมภาษณ์. [Suparp Kleelkajai. (2018). Association President, Digital TV Association. Interview.]

อติคม พุเต็มวงศ์. (2561). นักโฆษณา. สัมภาษณ์. [Atikom Fulltemwang. (2018). Creative. Interview.]